

Sygn. akt II Ca 129/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Dariusz Mizera
Sędziowie	SSA w SO Stanisław Łęgosz SSO Beata Grochulska (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. W.

przeciwko E. J.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 10 grudnia 2015 roku, sygn. akt I C 648/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Radomsku do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

SSO Dariusz Mizera

SSA w SO Stanisław Łęgosz SSO Beata Grochulska

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 129/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Radomsku po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. W. przeciwko E. J. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oddalił powództwo zasądził od powoda J. W. na rzecz pozwanej E. J. kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wyrokiem wydanym w dniu 6 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie III Ca 702/13 Sąd zasądził od pozwanego J. W. na rzecz powódki E. J. kwotę 22.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2010 roku oraz orzekł o kosztach postępowania. Dochodzona w tym postępowaniu kwota stanowiła zwrot ceny za zakupiony przez E. J. od J. W. samochód osobowy marki V. (...), rok produkcji 2008. Z uwagi na fakt, że samochód ten posiadał wady powódka odstąpiła od umowy kupna sprzedaży, z czym nie zgadzał się pozwany J. W., co skutkowało koniecznością skierowania przez E. J. sprawy na drogę postępowania sądowego .

Pozwana składając powodowi J. W. oświadczenie o odstąpieniu od umowy kupna -sprzedaży powyższego pojazdu domagała się zwrotu zapłaconej ceny , oświadczając jednocześnie , że wraz ze zwrotem ceny dokona zwrotu samochodu. Oświadczenie to powód otrzymał najpóźniej w dniu 16 października 2010 roku. Powód nie dokonał jednak zwrotu ceny, a pozwana korzystała z samochodu, aż do prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie III Ca 702/13. Po prawomocnym zakończeniu sprawy przekazała samochód na parking płatny.

Po nadaniu klauzuli wykonalności powyższemu wyrokowi pozwana wystąpiła z wnioskiem do komornika sądowego o wyegzekwowanie od J. W. należności wynikającej z tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi. Na jej wniosek doszło między innymi do zajęcia przez komornika sądowego samochodu osobowego marki V. (...), rok produkcji (...), będącego przedmiotem wcześniejszego sporu, znajdującego się na płatnym parkingu.

Do dnia dzisiejszego pozwana nie wyegzekwowała od powoda J. W. żadnej kwoty wynikającej z wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi.

Sąd Rejonowy zważył, iż powód domagając się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności swe powództwo oparł na treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Zarówno w treści pozwu jak i w treści jego uzasadnienia brak jest jednak wskazania co dokładnie jest podstawą żądania objętego pozwem.

Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Ustalony w sprawie stan faktyczny nie pozwala jednak na przyjęcie aby zachodziły podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w postaci prawomocnego wyroku w oparciu o wskazana podstaw prawną.

Okoliczności podnoszone przez powoda , czyli domaganie się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ruchomości w postaci samochodu nie mogą być podstawą do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. W uchwale z dnia 23 maja 2012 r. III CZP 16/12, OSNC 2012/11/ 29) Sąd Najwyższy ostatecznie stwierdził, że podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego nie może być każdy zarzut spełnienia świadczenia. Jest to dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. Z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli wykluczającemu działaniu prawomocności. Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów. Zatem zarzut naruszenia prawa materialnego i procesowego, poprzez błędną wykładnię art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. należy uznać za całkowicie nieuprawniony.

Nadto zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie V ACa 218/1 z dnia 2014-05-22 LEX nr 1515182 , które Sąd w pełni akceptuje „Ze względu na to, że art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. odnosi się tylko do

zdarzeń powstałych po powstaniu tytułu egzekucyjnego, zarzut wykonania zobowiązania może dotyczyć tylko okresu po powstaniu tego tytułu, a gdy tytuł egzekucyjny stanowi orzeczenie sądowe - okresu po zamknięciu rozprawy. Podobny pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie I ACa 1255/13 z dnia 2014-03-19 LEX nr 1451719 „Przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu - przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu - uwzględnia wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku.

Abstrahując od zasadności żądania powoda o domaganie się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego pojazdu, powód mógłby domagać się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w niniejszej sprawie powołując się jedynie na okoliczności powstałe po zamknięciu rozprawy w sprawie III Ca 702/13. Tymczasem powód powołał się na okoliczność żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego samochodu za okres od 17 października 2010 roku do dnia 6 listopada 2013 roku, a więc do dnia zamknięcia rozprawy w sprawie III Ca 702/13. Były to zatem fakty, na które mógł się powoływać powód w tamtym postępowaniu, podnosząc zarzut potrącenia przysługującej mu należności wobec pozwanej, a nie w niniejszej sprawie. Skoro powódka wystąpiła z żądaniem zwrotu ceny pozwany mógł zgłosić zarzut potrącenia przysługującej mu wobec powódki należności z tytułu posiadania jego rzeczy. Tego jednak nie uczynił.

Z powyższych względów brak jest podstaw do pozbawienia w zakresie punktów 1.1, 1.3 i III wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego wyroku wydanego w dniu 6 listopada 2013 roku przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie III Ca 702/13 i Sąd na podstawie art. 840 § 1 ust. 2 k.p.c powództwo oddalił.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o treść art. 98 k.p.c zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i zwrotu opłaty sądowej od pełnomocnictwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik powoda zaskarżając go w całości.

Apelacja zaskarżonemu wyrokowi zarzuca naruszenie przepisów art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną jego wykładnię i uznanie, iż powód nie jest uprawniony do żądania pozbawienia wykonalności w zakresie punktów I.I., I.3., oraz punktu III. wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 6 listopada 2013 r., sygnatura akt III Ca 702/13, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, zasądzającego od powoda na rzecz pozwanej kwotę 22.000,- PLN z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2010 r. wraz z kosztami procesu.

Biorąc pod uwagę powyższe apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie pozostawienie rozstrzygnięcia w tym przedmiocie sądowi pierwszej instancji.

Pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył co następuje;

Apelacja pełnomocnika powoda jest zasadna a podniesiony w niej zarzut naruszenia prawa procesowego - art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zasługuje na uwzględnienie .

Zgodnie z art. 840 ;

§ 1. Dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne;

3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

§ 2. Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł pochodzący od organu administracyjnego, do stwierdzenia, że zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, powołany jest organ, od którego tytuł pochodzi.

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego oraz Sądów Apelacyjnych przytoczone w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji.

W judykaturze oraz nauce prawa procesowego cywilnego ugruntowane jest stanowisko, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy,

w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli - jak to określono w orzecznictwie - „wykluczającemu działaniu prawomocności” (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 23 października 1954 r. I CO 41/54, OSN 1956, nr 1, poz. 3 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 477/10, OSNC 2010, nr 2, poz. 165 i z dnia 2 lutego 2011 r., III CZP 128/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 108). Jednocześnie podniesiono, że prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1954 r., II CO 26/54, OSN 1955, nr 2, poz. 30).

W judykaturze jednomyślnie podkreślano jako rzecz oczywistą, że przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi

i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest - ze względu na pryncypia procesowe - niedopuszczalne (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1997 r., I CKN 83/97, z dnia 4 lutego 1998 r., II CKN 591/97, z dnia 16 września 1999 r., II CKN 475/98, z dnia 19 stycznia 1999 r., II CKN 188/98 lub z dnia 28 października 2004 r., V CK 140/04).

Powództwo przeciwegzekucyjne - co trzeba podkreślić - nigdy nie należało do wyjątków przełamujących zasadę prekluzji łączonej

z prawomocnością materialną; prawnodogmatyczny wzorzec tego powództwa, wywodzony jeszcze z powództwa o umorzenie egzekucji (art. 566 d.KPC), przewiduje pozbawienie wykonalności prawomocnego (wykonalnego) orzeczenia - a ściślej, tytułu wykonawczego, tj. orzeczenia opatrzonego klauzulą wykonalności - a nie ugodzenie w jego prawomocność i podważenie jego treści. W związku z tym podstawą tego powództwa mogą być wyłącznie twierdzenia wskazujące, że po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku nastąpiły okoliczności, wskutek których zobowiązanie dłużnika wygasło z powodu wykonania lub z innych przyczyn albo nie może być egzekwowane. Nie mogą

być natomiast podstawą powództwa opozycyjnego zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu, zmierzające do zmiany jego treści (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1968 r., III CZP 86/68, OSNCP 1969, nr 4, poz. 63 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1937 r., C.III. 357/35, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1938, nr 3, s. 680 i z dnia 2 kwietnia 1962 r., 2 CR 549/61, „Nowe Prawo” 1964, nr 3, s. 305). Kwestia, czy dłużnik może wykorzystać powództwo opozycyjne dla kompensaty wierzytelności, którą mógł potrącić w formie zarzutu zgłoszonego przed zamknięciem rozprawy w toku sporu poprzedniego, była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 28 marca 1972 r. I CR 396/71

(OSPiKA 1973, z. 7-8, poz. 151) Sąd Najwyższy stwierdził, że okoliczność, iż istniała możliwość podniesienia zarzutu potrącenia w sprawie, w której następnie wydano tytuł wykonawczy, nie wyłącza skuteczności potrącenia dokonanego po zakończeniu postępowania w tamtej sprawie, jeśli dłużnik kwestionował skierowane przeciwko niemu roszczenie. Potrącenie takie może więc być zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie wynikające z tytułu wykonawczego wygasło (art. 498 KC, art. 840 § 1 pkt 2 KPC). Przesądając, że potrącenie może być dokonane także po powstaniu tytułu egzekucyjnego Sąd Najwyższy podkreślił, że pozwany nie ma obowiązku zgłoszenia powyższego zarzutu (niejako z ostrożności procesowej), skoro kwestionuje on samą zasadność dochodzonego od niego roszczenia. Potrącenie stanie się więc aktualnie dopiero po prawomocności orzeczenia, zasądzającego sporną kwotę od pozwanego. Może zatem być zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie, wynikające z danego tytułu egzekucyjnego, mogło wygasnąć (art. 498 § 1 KC). Takie, jednolite stanowisko w kwestii potrącenia jako podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 KPC wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 listopada 1973 r. III CZP 73/73 (OSNCP 1974, z. 10, poz. 163), w której stwierdził, że oświadczenie o potrąceniu wierzytelności, która była wymagalna przed wydaniem orzeczenia stanowiącego tytuł egzekucyjny, złożone po powstaniu tego tytułu, może być podstawą powództwa z art. 840 § 1 pkt 2 KPC. Kontynuację tej linii orzecznictwa stanowi uchwała z dnia 30 lipca 1974 r. III CZP 44/74 (OSPiKA 1976, z. 3, poz. 237), w której Sąd Najwyższy powtórnie podkreślił, że oświadczenie dłużnika o potrąceniu jego wierzytelności z wierzytelnością objętą orzeczeniem sądowym (art. 499 KC), złożone po zamknięciu rozprawy, stanowi zdarzenie, na którym może być oparte powództwo przeciwegzekucyjne przewidziane w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W wypadku gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy. Do powstania tytułu egzekucyjnego dochodzi zazwyczaj w postępowaniu rozpoznawczym, a powództwo z art. 840 k.p.c. zwalcza wyłącznie wykonalność wyroku, nie dotykając jego prawomocności. Zmierza ono do uniemożliwienia wykonania tytułu wykonawczego, który okazał się zdezaktualizowany.

W świetle powyższych rozważań przyjęcie przez Sąd Rejonowy poglądu, że podniesiony przez powoda zarzut potrącenia podlega prekluzji w zakresie ustalonego materiału faktycznego sprawy – gdyż oparty jest on na okolicznościach, które zaistniały przed wydaniem orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Łodzi jest wadliwe. Zgłoszony zarzut potrącenia nie neguje powagi rzeczy osądzonej tego wyroku i nie prowadzi do jego kwestionowania lecz stanowi okoliczność, która zaistniała po wydaniu tytułu wykonawczego i w myśl artykułu 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może stanowić zdarzenie powodujące pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności – zmierza do uniemożliwienia jego wykonania.

Ponieważ Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie nie odniósł się do kwestii zasadności podniesionego przez powoda zarzutu potrącenia i nie dokonał żadnych ustaleń faktycznych w tym zakresie Sąd Okręgowy podzielając w całości zarzuty apelacyjne uznał, iż istota sprawy nie została wyjaśniona i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżone orzeczenie w całości przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w Radomsku do ponownego rozpoznania i pozostawiając temuż Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd pierwszej instancji winien dokonać ustaleń zgodnie z treścią art. 498 kc. w zakresie możliwości dokonania skutecznego prawnie potrącenia przez powoda jego wierzytelności z tytułu bezumownego korzystania z pojazdu przez pozwaną w okresie do wyrokowania w sprawie III Ca 702/13 Sądu Okręgowego w Łodzi - w szczególności co do wymagalności tegoż świadczenia i ewentualnie przeprowadzić wnioskowane postępowanie dowodowe co do jego wysokości. Bowiem samo zgłoszenie zarzutu potrącenia nie oznacza jeszcze, iż automatycznie należy dokonać stosownego rozliczenia, gdyż aby zarzut ten mógł zostać uwzględniony niezbędne jest wykazanie,

że powodowi w stosunku do strony pozwanej przysługiwała wymagalna, nadająca się do potrącenia wierzytelność.
Zgodnie
z treścią art. 6 kc. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne, zatem
powód winien zgłosić wnioski dowodowe w celu wykazania istnienia wyżej wskazanych okoliczności (Wyrok Sądu
Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 17 grudnia 2014 roku I A Ca 869/14).

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

SSO Stanisław Łęgosz SSO Beata Grochulska SSO Dariusz Mizera

Na oryginale właściwe podpisy